

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті
Психологиялық-педагогикалық және арнайы білім беру кафедрасы

ЖОО СТУДЕНТТЕРІН МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫН ЦИФРЛЫҚ БАСҚАРУҒА ДАЙЫНДАУ

Магистрант:

Н.И.Икласова

Ғылыми жетекші: п.ғ.д., профессор

К.Ж.Туребаева

Ақтөбе, 2022 ж

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ	3
1 МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫН ЦИФРЛЫҚ БАСҚАРУҒА СТУДЕНТТЕРДІ ДАЙЫНДАУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	6
1.1 Білім беруді цифрландыру әлеуметтік дамудың факторы ретінде	6
1.2 Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарын цифрлық басқарудың мәні мен мазмұны	17
1.3 Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарын басқаруды цифрландыруға студенттерді дайындау жүйесі	21
2 МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫН БАСҚАРУДЫ ЦИФРЛАНДЫРУҒА ЖОО СТУДЕНТТЕРІН ДАЙЫНДАУДЫ ЭКСПЕРИМЕНТТІК ЗЕРТТЕУ	29
2.1 Мектепке дейінгі білім беру ұйымын басшылығын цифрландыруға мамандар мен студенттерді дайындау	29
2.2 Мектепке дейінгі білім беру ұйымын басқаруды цифрландыру үшін болашақ мамандарды даярлауды ұйымдастыру	41
2.3 Мектепке дейінгі білім беру ұйымын басқаруды цифрландыруға ЖОО студенттерін дайындау бойынша эксперименттік жұмыстардың нәтижелері ...	58
ҚОРЫТЫНДЫ	67
ҚОСЫМША А	69

Қазақстан Республикасының Білім туралы заңында еліміздің білім беру жүйесінің негізгі міндеттері көрсетілген, оның бірі – білім беру жүйесін ақпараттандыру, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, әлемдік коммуникациялық желіге шығу.

Цифрлық сауаттылық – ақпараттық қоғамдағы қауіпсіздіктің негізі, 21 ғасырдағы ең маңызды білім, біздің басты тақырыптарымыздың бірі. Цифрлық сауаттылық – адам өмірінің барлық салаларында цифрлық технологияларды сенімді және тиімді пайдалануға дайындығы мен қабілеті. Бұл технологияны қолдану халықтың өмір сүру сапасын жақсартады.\

Білім беру саласындағы цифрландырудың негізгі міндеті – білім сапасын арттыру, жастарды әртүрлі салаларда, соның ішінде «жасанды интеллект» және «үлкен деректер» бойынша халықаралық бәсекеге қабілетті болуға дайындау.

Цифрландырудың басты мақсаты

```
graph TD; A[Цифрландырудың басты мақсаты] --> B[Бәсекеге қабілеттілікті арттыру]; A --> C[Оқу үдерісін жеделдету және жеңілдету]; A --> D[Мұғалімдерге және ата-аналарға түсетін жүктемені азайту];
```

**Бәсекеге
қабілеттілікті
арттыру**

**Оқу үдерісін
жеделдету және
жеңілдету**

**Мұғалімдерге және
ата-аналарға
түсетін
жүктемені азайту**

Зерттеудің мақсаты:

Білім беруді цифрландыру жағдайында пәнаралық интеграцияны ескере отырып, ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық-функционалдық моделін теориялық негіздеу, әзірлеу және тестілеу.

Зерттеу жұмысының мақсаты бойынша бірнеше міндеттер анықталды:

1. ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі аспектісінде білім беруді цифрландыру шарттарын анықтау;
2. ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігінің құрылымы мен мәнін нақтылау, оның қалыптасу деңгейлерін, критерийлері мен көрсеткіштерін анықтау;
3. ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін дамытуға бағытталған пәнаралық курсты құрудың негізі ретінде информатика мен кәсіптік оқыту пәндері арасындағы пәнаралық байланысты анықтау;
4. педагогикалық колледжде оқу барысында студенттердің АКТ құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық-функционалдық моделін әзірлеу;
5. ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастырудың әзірленген құрылымдық-функционалдық моделін іске асыру негізінде педагогикалық колледжде оқу барысында студенттердің АКТ құзыреттілігін қалыптастыру үшін педагогикалық жағдай жасау және олардың АКТ құзыреттілігін дәлелдеу.

**Зерттеудің
нысаны:**

ЖОО студенттерінің кәсіби даярлық процесінде АКТ құзыреттілігін қалыптастыру.

**Зерттеудің
пәні:**

Білім беруді цифрландыру жағдайында пәнаралық интеграцияны ескере отырып, ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастыру үдерісінің мазмұны мен ұйымдастырылуы.

**Зерттеу
болжамы:**

ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастыру процесі тиімді болады деген болжам, егер:
- пәнаралық интеграцияны ескере отырып, ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық-функционалдық моделі теориялық тұрғыдан негізделген, әзірленген және тәжірибе жүзінде жүзеге асырылған

**Зерттеу
әдістері:**

нақты мәселе бойынша ғылыми әдебиеттерді теориялық шолу және талдау, бақылау, эксперименталды, психологиялық – педагогикалық, салыстырмалы талдау, статистикалық әдістер.

Зерттеу нәтижелерінің талқылануы және жүзеге асырылуы:

1. «Химия ғылымы мен химиялық білім берудің заманауи аспектілері: теориясы және практикасы» халықаралақ ғылыми-тәжірибелік конференциясында.
«ЖОО студенттерін мектепке дейінгі білім беру ұйымдарын цифрлық басқаруға дайындау» мақаласы; - Алматы қаласы, 2021ж
2. «Жаратылыстану ғылымдарының қазіргі заманғы келелі мәселелері және пәнаралық зерттеулер» халықаралақ ғылыми-практикалық конференциясында. «Цифрлық білім беру-заманауи оқытудың кілті»; - Атырау қаласы, 2021ж

Зерттеудің әдіснамалық негізі -

Бұл цифрландыру кеңістігінің мазмұны ретінде білім беру, рефлексия және ерікті реттеу субъектісінің қалыптасуындағы процестердің мәнін, жеке мағынаның дамуы мен ақпараттануы отандық және шетелдік философтардың тұжырымдамалық идеялары.

Жоғары сапалы білім беруді қамтамасыз ету мақсатында өскелең ұрпақтың оқу-тәрбие үрдісінде цифрлық білім беру ресурстарын белсенді пайдалану бүгінгі таңда педагогикалық қоғамдастықтың алдында тұрған өзекті міндеттердің бірі болып табылады.

Қазақстан Республикасында қазіргі білім беру жүйесін қалыптастырудың негізгі алғы шарттары «білім беруден» «білім беруге» көшу, жеке тұлғаның шығармашылық қабілеттерін дамыту, жеке тұлғаға бағытталған ашық білім беруге көшу; білімдерді жинақтау мен жүйелеуде, оқушыларға білім беру процесінде жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану.

Білім беруді цифрландыру әлеуметтік дамудың факторы ретінде

Цифрлық білім беру ресурстарын сабақтың барлық кезеңдерінде қолдануға болады: өткен тақырып бойынша білімді еске түсіру, оқушылардың білім, білік, дағдыларын есепке алу және бағалау, үй тапсырмасын орындау және т.б.

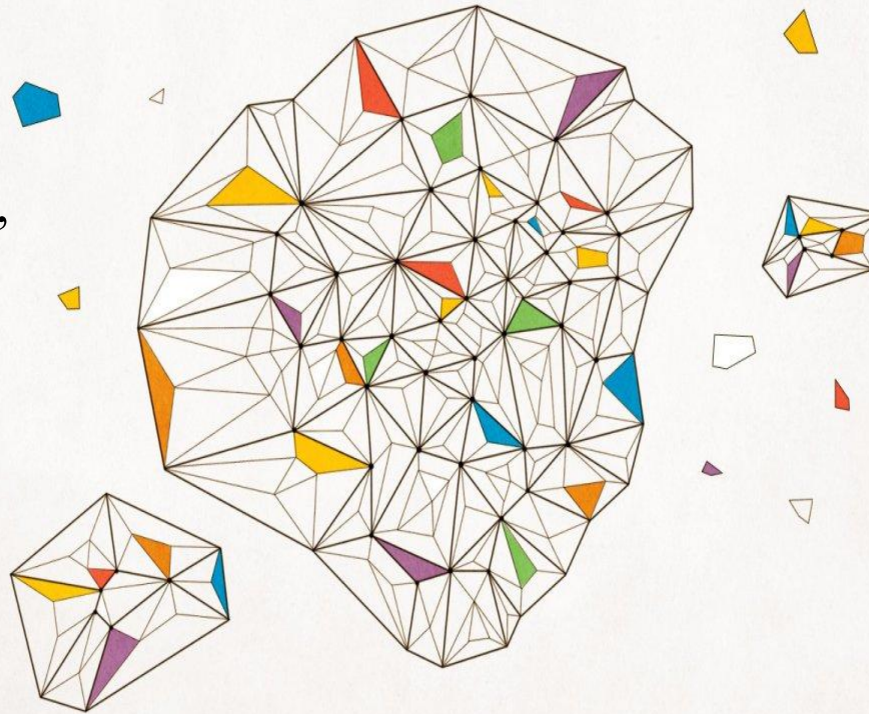
Цифрлық технологияларды енгізуді білім берудің ең алғашқы сатыларынан, мектеп жасына дейінгі кезден бастау керек. Сондықтан педагогтарға сандық ақпарат ағымында бағдарлану, онымен жұмыс жасай білу, өңдеу

Цифрландыру – бәсекеге қабілетті экономиканы дамытуға және халықтың өмір сүру сапасын жаңа деңгейге көтеруге бағытталған әлемде кең таралған үрдіс.

«Цифрландыру» ұғымы әр қызмет саласында әртүрлі түсіндіріледі. Бұл термин көбінесе қызметтің ерекшеліктеріне (экономистер, менеджерлер, IT мамандары, оқытушылар және т.б.) байланысты мағыналық өзгерістерге ұшырайды. Терминнің мағынасын дұрыс пайдалану үшін «цифрландыру» ұғымын басқа да ұғымдармен, мысалы, «цифрлық білім», «цифрлық оқыту», «цифрлық білім беру ортасы» сияқты түсініктермен тығыз байланыстыру қажет.

«Цифрлық білім» термині әдетте, әртүрлі білім беру контекстінде компьютерлік құралдар мен ақпараттық технологияларды қолдану деген ұғымда қолданылып жүр. «Цифрлық білім» ұғымына көптеген авторлар өз көзқарастарын көрсете отырып, анықтамалар берген.

Джош Берсин, HR
талдаушысы (Deloitte,
АҚШ) —
қызметкердің жұмыс
жасау орнында білім
алу мүмкіндіктерін
ұсыну. Бұл «оқыту
әдісі» емес, «оқыту
түрі».

Шетелдік әдебиеттердегі цифрлық ақпараттандыру мәселесі

А. А. Якумов жоғары оқу орындарының цифрлық басқаруға дайындау ретінде мұғалімдер мен студенттердің ақпараттық кеңістігімен қалыптасатын ақпараттандырудың бағдарламалық және техникалық құралдарын қолдана отырып, педагогикалық және оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің жиынтығын түсінеді.

Г. А. Федорова интеграцияланған цифрлық басқаруға дайындау қарастырады, ол «Әлеуметтік серіктестік негізінде білім беру ұйымдарын біріктіретін, электронды оқыту және қолдану аспектісінде үздіксіз кәсіби даму мақсатында студенттер, оқытушылар, мұғалімдердің бірлескен өнімді өзара әрекеттесуі үшін ақпараттық, дидактикалық, технологиялық жағдайлар жасайтын әлеуметтік - педагогикалық жүйе» ретінде анықталады.

В. В. Мешков цифрлық басқаруға дайындау жоғары оқу орындарына түсінікті интерфейсі бар «Жоғары білім беру кешенін» білдіреді. Бұл кешен білім беру қызметіне барлық қатысушылардың, жоғары кәсіптік білім берудің білім беру және басқару құрылымдарының, жеке мамандар мен кеңесшілердің күш-жігерін біріктіреді.

Н. К. Конопатова жоғары кәсіптік білім беру мекемесінің ақпараттық - білім беру ортасын бір жағынан бағдарламалық-техникалық кешен, екінші жағынан педагогикалық жүйе ретінде анықтайды.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫН БАСҚАРУДЫ ЦИФРЛАНДЫРУҒА ЖОО СТУДЕНТТЕРІН ДАЙЫНДАУДЫ ЭКСПЕРИМЕНТТІК ЗЕРТТЕУ

Педагогикалық эксперимент Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті базасында жүзеге асырылды.

- ЖОО студенттерінің АКТ-құзыреттілігін қалыптастыру моделін
апробациялау бойынша эксперименттік жұмыс процесінде әртүрлі
әдістер қолданылды:**
- студенттерге сауалнама жүргізу және тестілеу;
студенттермен әңгімелесу;**
 - студенттердің, пәнаралық интеграция мазмұнын сараптамалық
бағалау; студенттік қызметтің өнімдерін зерделеу;
бейімделген әдістемелерді қолдану.**

Мақсаты	Әдістер
І кезең. Айқындаушы эксперимент	
ЖОО - да оқитын болашақ педагогтардың АКТ-құзыреттілігін қалыптастыру мәселесінің жай-күйін зерделеу	Сауалнама, тестілеу, әңгімелесу
Пәнаралық интеграция бағдарламасын, зертханалық - практикалық, бақылау жұмыстарының мазмұнын, дәріс және семинар сабақтарын, болашақ педагогтардың АКТ-құзыреттілігін қалыптастырудың моделі мен тиісті әдістемесін әзірлеу	Сараптамалық бағалау, Тәжірибелік оқыту, модельдеу
III кезең. Оқыту эксперименті	
Зерттеу гипотезасын тексеру	Студенттер қызметінің өнімдерін зерттеу, сауалнама жүргізу, бейімделген әдістемелерді қолдану, тәжірибелік оқыту

Зерттеу базасы: Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті

Педагогикалық эксперименттің айқындаушы кезеңінің мақсаттарына сәйкес «Мектепке дейінгі білім беру» мамандығы ЖОО - дарының студенттеріне; бірқатар жалпы оқу, кәсіптік пәндер (информатика, кәсіптік қызметтегі акт және информатика, мектепке дейінгі білім берудің теориялық негіздері, ерте және мектепке дейінгі жастағы балалардың ойын қызметін ұйымдастырудың теориялық және әдістемелік негіздері, мектепке дейінгі жастағы балалар тәрбиешісінің әдістемелік жұмысының теориялық және қолданбалы аспектілері және т. б.); жұмыс берушілерге («Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» мамандығының меңгерушісі) және мектеп жасына дейінгі балалардың тәрбиешілеріне біз әзірлеген сауалнамалар мен тестілер ұсынылды, олар әртүрлі типтегі сұрақтарды қамтыды, әңгіме жүргізілді.

Шартты түрде ұсынылған мәлімдемелерді төрт санатқа бөлуге болады:

- I санат - қазіргі заманғы маман үшін АКТ құзыреттілігінің жалпы мәніне қатысты мәлімдемелер, оның ішінде мектеп жасына дейінгі балалардың қазіргі тәрбиешісі;
- II санат - «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» мамандығының педагогының кәсіби қызметінде АКТ-ны қолдануға қатысты мәлімдемелер (балалармен білім беру қызметі, әдістемелік жұмыс);
- III санат - Мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыста АКТ-ны тікелей пайдалануға қатысты, балалардың зияткерлік, шығармашылық қабілеттерін, көрнекі-бейнелі ойлауын дамытуға ықпал ететін; күнделікті өмірде, оның ішінде оқыту және дамыту сипатындағы компьютерлік ойындар көмегімен көрсету және көру мүмкін емес немесе қиын өмірлік жағдайларды модельдеу үшін жағдай жасайтын мәлімдемелер;
- IV санат – денсаулық мүмкіндіктері шектеулі балалармен жұмыста АКТ-ны пайдалануға қатысты мәлімдеме.

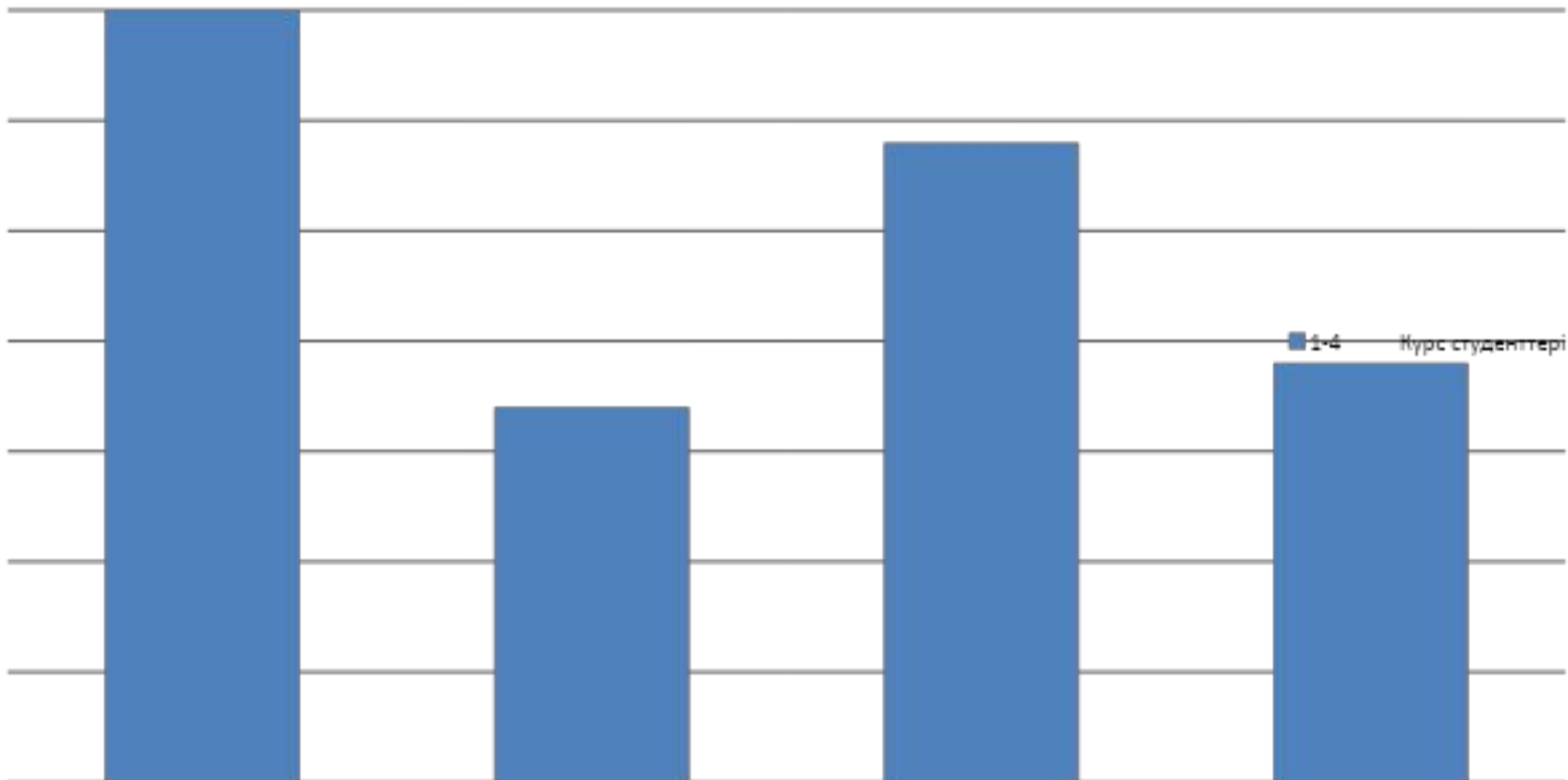
<i>Нәтиже көрсеткіштері</i>	<i>Жауаптары</i>
I санат	(76%)
II санат	(65% және 59%)
III санат	23%
IV санат	(65%)

Эксперименттің анықтау кезеңінде информатика және АКТ саласындағы қалдық білімді анықтауға бағытталған студенттерді тестілеу жүргізілді. 5 (өте жақсы) бағасына бірде-бір жұмыс орындалмады, 4 (жақсы) бағасына студенттердің 22% - ы, респонденттердің көпшілігі (шамамен 60%) 3 (қанағаттанарлық), 2 (қанағаттанарлықсыз) бағасына 18% - ға жуық жұмыс орындалды.

Бағалау			
«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»
0%	22%	60%	18%

Осылайша, студенттерді тестілеу нәтижелері студенттердің болашақ кәсіби қызметінде АКТ-ны пайдалану кезінде талап етілуі мүмкін информатика және АКТ саласындағы білімі мен дағдыларының жеткіліксіз деңгейін анықтауға мүмкіндік берді.

**«Мектепке дейінгі білім беру»
мамандығының
III курс студенттерін тестілеу нәтижелері**

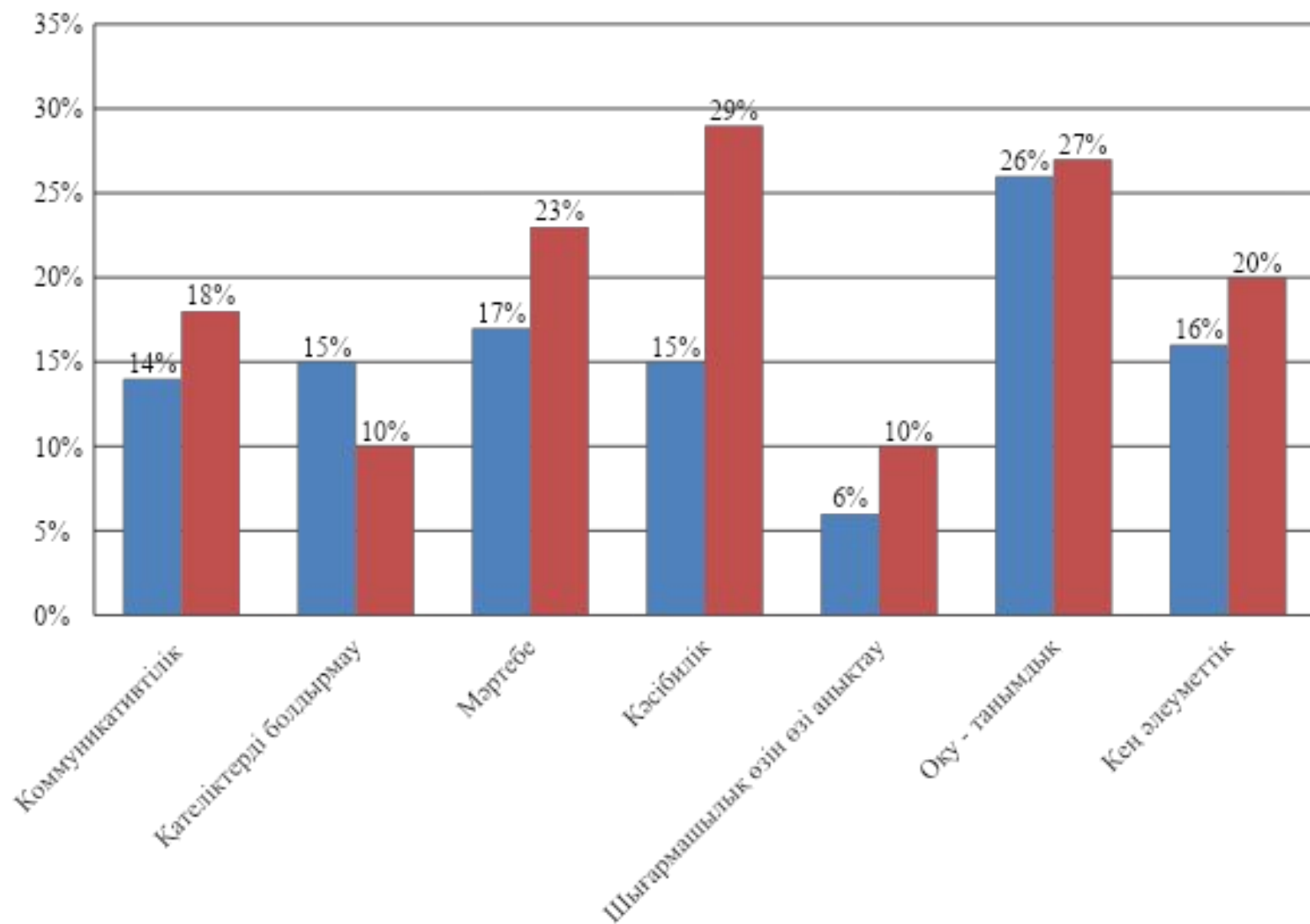

Эксперименттің жүргізілген айқындаушы кезеңінің нәтижелеріне сүйене отырып, біз бүгінгі күні өзекті АКТ-құзыреттілікті қалыптастыру үшін жағдайларды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін орта буын мамандарын даярлау бағдарламасының вариативтік бөлігі шеңберінде пәнаралық курс әзірледік.

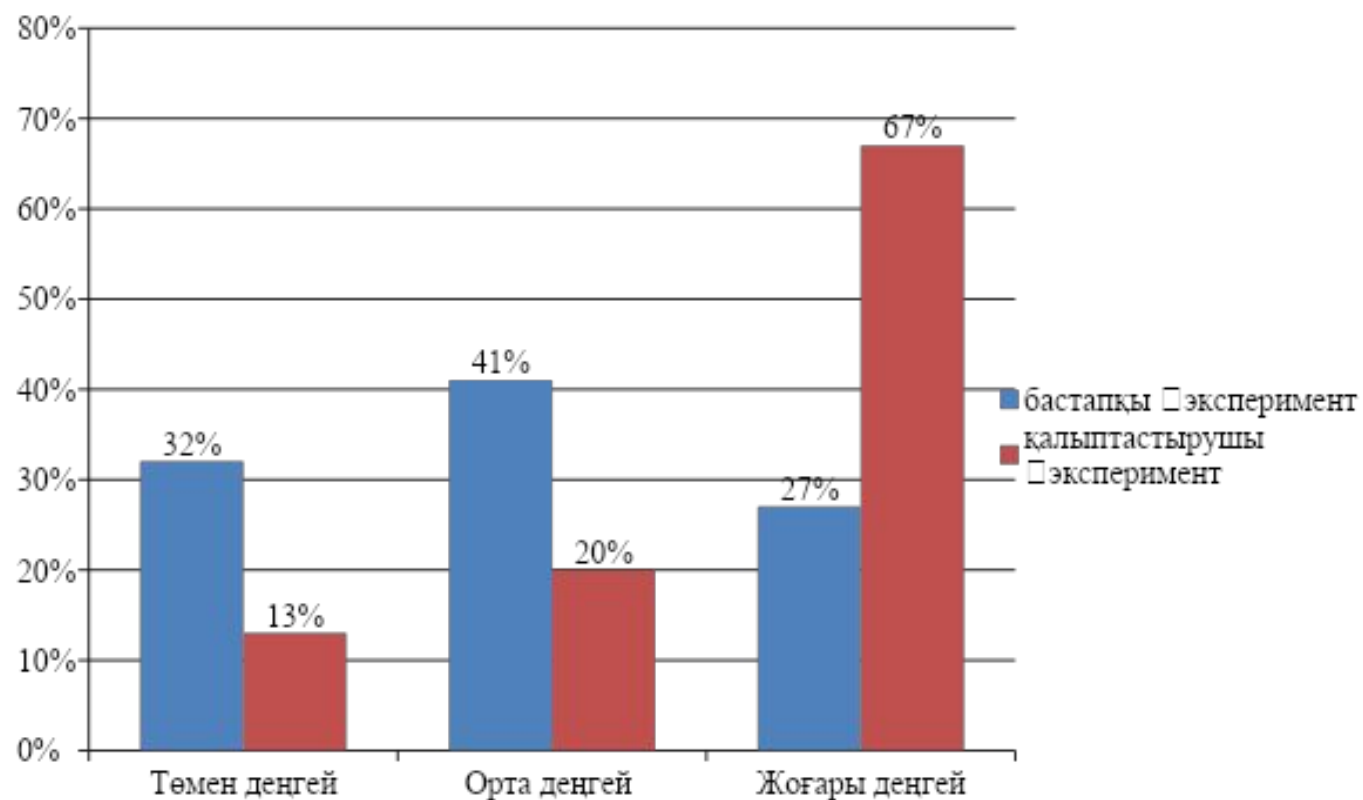
Бұл пәнаралық курс 2021 жылы тереңдетілген дайындық бағдарламасы бойынша мектепке дейінгі білім беру 6B01201-»Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» мамандығы бойынша «Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті» жоғары білім беру бағдарламасының оқу жоспарына енгізілді.

«Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» мамандығының болашақ педагогтарының акт-құзыреттілігінің мотивациялық-құндылық компонентінің қалыптасуын диагностикалау үшін АКТ саласында студенттердің оқу мотивациясын бағалау әдістемесі (А. А. Реан мен В.А. Якуниннің бейімделген әдістемесі (Н. Ц. Бадмаеваның модификациясы), информатика және АКТ саласында студенттің құндылық бағдарларын бағалау (авторлық сауалнама В -қосымша) пайдаланылды.

3 сурет - Студенттердің оқу мотивациясының диагностикасы

4 сурет - АКТ пайдалану саласындағы теориялық білім мен практикалық дағдылардың қалыптасу деңгейін сараптамалық бағалау нәтижелері

Қорытынды

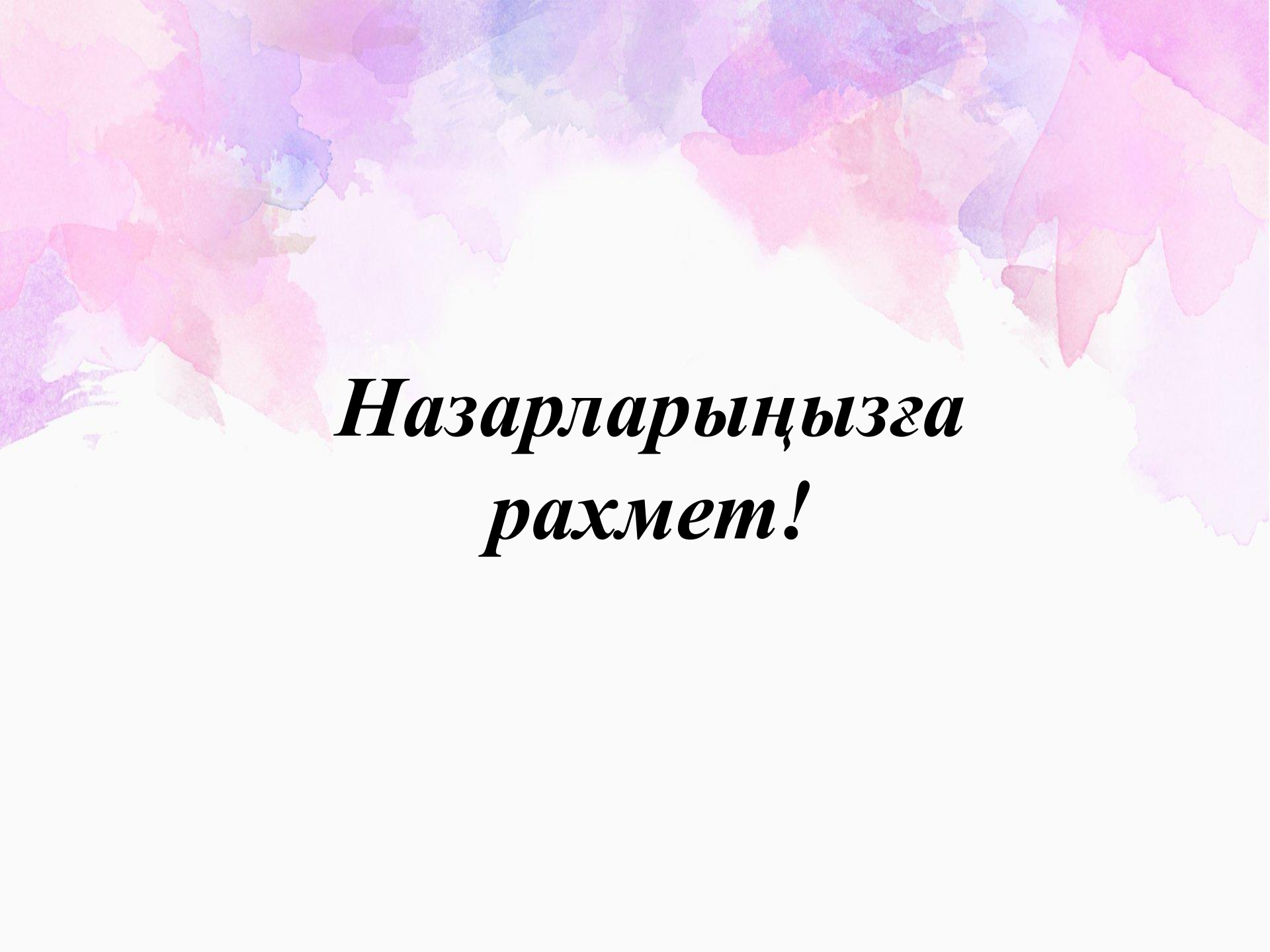
Біз зерттеу жұмысымызды қорытындылай келе төмендегідей тұжырымдар ұсынамыз:

1. Нормативтік құжаттарды, зерттеу мәселесі бойынша диссертацияларды, заманауи стандарттарды талдау негізінде цифрландыру жағдайында пәнаралық интеграцияны ескере отырып, ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастыру қажет.
2. ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастыруға ықпал ететін білім беруді цифрландырудың шарттары анықталды және негізделді, атап айтсақ: білім беруді цифрландырудың заңнамалық базасын құру; ресурстық қамтамасыз ету мақсатында білім беруді цифрландыру үшін, оның ішінде білім беру ұйымының цифрлық білім беру ортасын, соынмен қатар, цифрлық білім берудің кадрлық әлеуетін даярлау, АКТ-құзыреттілігін, оның ішінде цифрлық сауаттылықты; цифрлық білім беру технологияларын және білім беру маңызды цифрлық технологияларды пайдалану.
3. Болашақ мектепке дейінгі білім беру педагогтарының АКТ құзыреттілігінің анықтамасы мен құрамдас бөліктері нақтыланды, мотивациялық-құндылық компонентін енгізу негізделді. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының болашақ педагогтарының АКТ құзыреттілігі төрт компонентті құрылымға ие: мотивациялық-құндылық, жалпы қолданушы, жалпы педагогикалық, пәндік-педагогикалық компоненттер. ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастыру деңгейлері (репродуктивті, өнімді, шығармашылық), критерийлері мен көрсеткіштері белгіленіп, сәйкесінше осы деңгейлер

4. Информатика курсының мазмұнын талдау негізінде информатиканың концептуалды аппаратының шоғырлану деңгейінде мектепке дейінгі білім беру пәндерімен пәнаралық байланысы информатика пәнінің мазмұнын дамытудың негізі ретінде.

5. Білім беруді цифрландыру жағдайында ЖОО - да оқитын студенттердің АКТ құзыреттілігін тиімді қалыптастыруға ықпал ететін педагогикалық шарттар айқындалып, теориялық негізделеді: пәнаралық курсты құрудың негізі ретінде информатиканың кәсіптік оқыту пәндерімен пәнаралық интеграциясы; ЖОО – ның формальды, бейресми білім беруді біріктіру; тапсырмалар жинағын құру және пайдалану.

6. Тәжірибелік-эксперименттік жұмыстардың нәтижелері білім беруді цифрландыру шарттарына сәйкес мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының болашақ педагогтарының АКТ құзыреттілігін дамытудың құрылымдық-функционалдық моделін іске асыруда тиімді қалыптастыру мүмкіндігі туралы зерттеу гипотезасын растады. АКТ құзыреттілігін қалыптастыруға ықпал ететін пәнаралық интеграцияны ескере отырып, ЖОО студенттерінің АКТ құзыреттілігін қалыптастыру. Диссертациялық зерттеудің нәтижелері мен тұжырымдары қойылған мәселенің алуан түрлілігін жоймайды. Әрі қарайғы зерттеулердің мүмкін бағыттары ретінде ЖОО студенттерінің цифрлық сауаттылығын қалыптастыру саласындағы проблемаларды шешуге болады.

***Назарларыңызға
рахмет!***